

A horvátok szerepe Óbudán és a városegysítésben

Történeti szerepek, identitások és asszimiláció

A főváros 150. születésnapja alkalmából, egy évvel ezelőtt az Óbuda-Békásmegyer Horvát Nemzetiségi Önkormányzat kiadásában jelent meg az a kötet, amely Óbuda sokszínű nemzetiségi közösségei között a horvátok történelmi szerepét mutatja be a városegysítés folyamatában. Nem egészen egy év múlva, ez év szeptemberében került sor a könyv második, immár horvát-magyar kétnyelvű kiadására. A két könyvbemutatón a szerző, **Horváth Péter** történész-muzeológus, az Óbudai Múzeum munkatársa és **dr. Sokcsevits Dénes**, magyarországi horvát történész, egyetemi docens villantott fel érdekes mozzanatokat a horvátok helyi vonatkozású történelméből és közelmúltjából az érdeklődő hallgatóság számára.

A könyv létrejöttének lépéseit **dr. Szoboszlai István Attila**, Óbuda-Békásmegyer Horvát Nemzetiségi Önkormányzat elnöke ismertette. „Megalakulásunktól kezdve törekedtünk arra, hogy kutassuk és bemutassuk a horvátság jelenlétét Óbudán és a majdan csatlakozó városrészekben. Az Óbudai Múzeummal együttműködve feltártuk, hogy milyen lehetőségeink vannak ezen a téren. Horváth Péter történész-muzeológus személyében megtaláltuk azt a szakembert, aki a nyári szabadidejét feláldozva megírta az óbudai horvátság rövid történetét. És szükség volt arra, hogy Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata pályázatot írjon ki Pest, Buda, Óbuda egyesülésének 150. évfordulója alkalmából, amely segített a megjelentetés finanszírozásában.”

A kiadvány Óbuda-Békásmegyer Horvát Nemzetiségi Önkormányzat felkérésére készült az Óbudai Múzeum közreműködésével. Elsődleges célja és feladata a fővárosi és óbudai horvát etnikum történetének bemutatása. Az első, magyar nyelvű kiadást követően horvát-magyar kétnyelvű formában is megjelent **Jenyikné Bende Klára** fordításában. A kötet egyaránt tekinthető helytörténeti és nemzetiségtörténeti vonatkozásúnak: a horvát nemzetiségű óbudai közösség történeti szerepét, identitását és asszimilációját járja körbe, kiemelve Pest, Buda és Óbuda egyesítésének szempontját. „A teljesebb kép megértéséhez szükséges a horvát nép történetének rövid, de tartalmas ismertetése, amely segíthet a téma sokrétű feltárásában – mondta a könyvbemutatón Sokcsevits Dénes, a könyv lektora. – Kevesen ismerik a 816 éves együttélés, a perszonalunió jelentését és működését. Fontos, hogy minél jobban és pontosabban megismerjük a magyar s a horvát nép több évszázados közös múltját és sorsát, amely természetesen a többi hazánkban élő nemzetiségre is vonatkozik. Hosszú, együtt megélt történelmünk alatt mindvégig jelen volt a horvátok erős kötődése etnikai gyökereikhez, hagyományaikhoz. A szilárd identitás nemcsak a Horvátországban élő lakosságra – ideértve a szlávón, dalmát, boszniai térséget is – állapítható meg, hanem a Magyarországra több hullámban áttelepült horvátokra, akik hosszabb időn át viszonylag zárt közösségekben éltek. A horvát nemesség jelentős részének asszimilálódásával elinduló folyamat azonban – amely releváns hatással volt a horvát polgárságra és más társadalmi rétegekre is – a hazánkban élő etnikum gyors elmagyarosodásához vezetett. Ez különösen igaz a magyar fővárosba költöző és letelepedő horvátságra, amely csak az 1990-es évek elejétől kezdte újra felfedezni és ápolni saját nemzetiségi identitását.”

A könyv visszatekint a Magyar Királyság idejére, amikor is több mint nyolc évszázadon át perszónálunióban – egymás mellé rendelt államként, de közös királlyal – élt Magyar- és Horvátország, ami nagymértékben megkönnyítette a horvátság és a magyarság keveredését. A török alatti és utáni időkben a kipusztult területek újraneépítésében is jelentős szerepet játszottak a különböző eredetű horvát – bosnyák, bunyevác, dalmát, drávamenti, gradistyei, muramenti, rác és sokác – népcsoportok. A török utáni időkben a rác-horvát népcsoport a németeket és a zsidókat követően a harmadik legnépesebb volt Óbudán.

A szerző egy-egy fejezetet szentel a horvát lakosság sorsának a török hódoltság alatti Óbudán, a Zichy család óbudai uradalmában, valamint a kiegyezést megelőző évszázadnak is. Bemutatja a 1700-as években Óbudán négyszer is városvezetővé választott *Merkovics* Gregor bírót, az óbudai hajógyártás meghonosításában meghatározó szerepet játszó horvát hajóépítőket, valamint a közelmúlt már főleg betelepülőkől álló horvát identitású hírességeit, mint például *Albert* Flóriánt, *Bán* Istvánt, *Sinkó* Lászlót, *Sinkovits* Imrét. Így jut el a ma is itt élő horvát identitású képzőművész-író *Péntek* Orsolya, *dr. Lukács* István professzor és *Lukács* B. György történész személyéig. A könyv végén képmelléklet fűződik az egyes fejezetekhez.

„Óbuda a XVIII. század elejétől vált soknemzetiségű, többnyelvű településsé, ahol szabadon gyakorolhatták vallásukat a különböző keresztény felekezetek és a nagyszámú zsidó lakosság” – magyarázta Horváth Péter, a könyv szerzője. – „Egy befogadó, sokszínű város volt, ahol – ugyan kisebb számban – szláv családok, köztük horvát nemzetiségűek is éltek. A fellelhető városi iratokból kiderül, hogy a horvát közösség egyes tagjai milyen fontos tisztségeket töltöttek be a település életében, bár hivatalosan magyarként tartották őket számon.”

A rövid történelmi összefoglaló igyekszik olvasmányosan, mégis történelmi tényekre, tudományos szakirodalomra és elismert szerzők kutatásain alapuló tudásanyagra támaszkodva feltárni a horvát-magyar közös múlt egyes mozaikjait, amelyek hozzájárultak Óbuda és a főváros fejlődéséhez.

